

RÁDCE DEFENCE · 8 MIN ČTENÍ

Dvojí užití: když se civilní technologie stane bezpečnostně kritickou

Regulace zboží dvojího užití pro průmyslové podniky: klasifikace, povolovací povinnosti, příklady z vysokoteplotní oblasti a compliance požadavky.

Co znamená dvojí užití?

Zboží dvojího užití je zboží, software a technologie, které lze použít jak pro civilní, tak pro vojenské účely. Nařízení EU o zboží dvojího užití (EU) 2021/821 upravuje vývoz tohoto zboží z Evropské unie. Pro podniky, které vyrábějí vysokoteplotní materiály, keramiky nebo speciální vyzdívky, to může mít bezprostřední význam — i když byl jejich vlastní produkt původně vyvinut pro civilní použití.

- Zařazení mezi zboží dvojího užití se vztahuje k technickým vlastnostem zboží — nikoli k záměru výrobce
- Příloha I nařízení obsahuje celoevropsky závazný seznam zboží s technickými prahovými hodnotami
- Národní vývozní seznam (příloha AL k AWW) může zahrnovat další zboží, které na seznamu EU není
- Povolení může vyžadovat i přenos znalostí (technická pomoc) a software
- Doložka catch-all (čl. 4) může zahrnout i nezařazené zboží, je-li znám kritický účel použití

Poznámka: Rozlišení: zboží dvojího užití vs. zbrojní materiál — Zboží dvojího užití není totéž co zbrojní materiál. Zbrojní materiál (vývozní seznam část I A) je vyvinut speciálně pro vojenské účely a podléhá přísnějším povolovacím povinnostem. Zboží dvojího užití (část I B a seznam EU) je primárně civilní, ale potenciálně vojensky využitelné. Zařazení určuje povolovací řízení i příslušný úřad.

Relevantní položky seznamu zboží pro vysokoteplotní oblast

Pro podniky v oblasti žáruvzdorných staveb a vysokoteplotních technologií jsou relevantní zejména kategorie 1 (materiály a chemické látky) a 2 (zpracování materiálů) seznamu EU pro zboží dvojího užití. Technické prahové hodnoty určují, zda je produkt na seznamu, a tedy zda podléhá povolení.

- 1C007: keramické základní materiály a kompozity — vlákny vyztužené keramiky s provozní teplotou > 1 600 °C a hustotou < 2,0 g/cm³
- 1A002 / 1C010: kompozitní struktury a lamináty (1A002) a také vláknité materiály, prepregy a preformy (1C010) — určité produkty z uhlíkových vláken a vláken karbidu křemíku
- 1C001: materiály pro pohlcování elektromagnetických vln (např. radarové absorbéry pro technologii stealth) a také intrinsicky vodivé polymery
-

2B001: obráběcí stroje — CNC řízené obrábění keramiky a kompozitů s určitými přesnostmi

- 1C107: grafit a keramické kompozity — kvality relevantní pro raketovou techniku s definovanými pevnostními hodnotami

Poznámka: Prověřte technické prahové hodnoty — Zařazení na seznam závisí na přesných technických parametrech — teplotní odolnosti, hustotě, pevnosti, stupni čistoty. Porovnejte své produktové listy s prahovými hodnotami v příloze I. V případě pochybností můžete u BAFA požádat o závaznou informaci k seznamu zboží (Auskunft zur Güterliste, AzG) — je právně závazná a bezplatná.

Povolovací řízení a příslušnost úřadů

Pokud je zboží klasifikováno jako zboží dvojího užití, potřebuje vývozce vývozní povolení. V Německu je příslušným povolovacím úřadem BAFA (Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle, spolkový úřad pro hospodářství a kontrolu vývozu). Řízení rozlišuje mezi jednotlivými povoleními, souhrnnými povoleními a všeobecnými povoleními (AGG), která se udělují podle cílové země a skupiny zboží.

- Jednotlivé povolení: pro konkrétní obchod s určeným příjemcem — doba vyřízení cca 4–8 týdnů
- Souhrnné povolení: pro opakující se obchody s definovanými příjemci a zbožím — platnost 2 roky
- Všeobecné povolení (AGG): pro určité kombinace zboží a cílové země — není nutná jednotlivá žádost, platí však registrační povinnost
- Prohlášení o konečném užití (EUC): konečný uživatel v cílové zemi musí potvrdit konečný účel použití a místo určení
- Negativní rozhodnutí (Null-Bescheid): potvrzení, že bylo ověřeno, že zboží není na seznamu — právně jistá dokumentace

Vybudování Internal Compliance Programme (ICP)

Internal Compliance Programme (ICP) je organizačním základem pro dodržování předpisů kontroly vývozu. BAFA doporučuje vybudování ICP všem vyvážejícím podnikům — u firem s produkty relevantními pro dvojití užití je de facto povinné. Dobře strukturovaný ICP chrání podnik před porušeními a jejich důsledky: pokutami až do 500 000 eur za každé porušení, tresty odnětí svobody a ztrátou způsobilosti získat povolení.

- Závazek vedení: vedení společnosti se musí písemně přihlásit k dodržování kontroly vývozu
- Odpovědná osoba za vývoz: jmenovitě určená osoba s právem udílet pokyny — není totožná s vedoucím exportu
- Klasifikace zboží: systematické prověření všech produktů podle seznamů zboží — pravidelná aktualizace při změnách produktů
- Prověřování zákazníků (screening): porovnání všech obchodních partnerů se sankčními seznamy (EU, OSN, US-OFAC)
- Školení: pravidelné školení všech relevantních zaměstnanců — obchod, nákup, expedice, technika
- Dokumentace a archivace: veškeré podklady relevantní pro vývoz uchovávat nejméně 5 let

Poznámka: Příručka BAFA jako vodítko — BAFA poskytuje bezplatnou příručku k zavedení ICP. Obsahuje vzorové šablony, kontrolní seznamy a popisy procesů, které jsou pro střední podniky přímo použitelné. Ke stažení na bafa.de — vyhledávací výraz „Internal Compliance Programme“.

Časté dotazy

Jsou běžné žáruvzdorné materiály (šamot, korund) zbožím dvojího užití?

Konvenční žáruvzdorné materiály jako šamot, běžný korund, tvarovky z oxidu hořečnatého nebo standardní licí hmoty zpravidla nejsou uvedeny na seznámech, a nepodléhají tedy povolení. Kritické to začíná být u vysoce výkonných keramik, vláknových kompozitů, určitých kvalit grafitu a ultravysokoteplotně odolných materiálů, které

překračují technické prahové hodnoty seznamu zboží.

Co se stane při porušení předpisů kontroly vývozu?

Úmyslná porušení předpisů kontroly vývozu jsou trestnými činy, nedbalostní se zpravidla postihují jako přestupky. AWG stanoví za trestné činy tresty odnětí svobody od tří měsíců do pěti let, při porušení zbrojních embarg od jednoho do deseti let; v obzvláště závažných případech hrozí až 15 let. Přestupky mohou být postiženy pokutami až do 500 000 eur za každé porušení. Navíc mohou být odňata vývozní povolení a podnik může být vyloučen z veřejných zakázek.

Musí kontrolu vývozu prověřovat i dodavatel, nebo pouze výrobce konečného produktu?

Každý vývozce odpovídá samostatně — tedy i dodavatel, pokud dodává přímo do zahraničí. Při dodávce německému zákazníkovi (např. systémovému integrátorovi), který konečný produkt vyváží, leží povinnost kontroly vývozu na tomto integrátorovi. Přesto by měl i dodavatel své zboží klasifikovat a provozovat ICP, aby prokázal svou povinnost náležitě péče.

Promluvme si o vašem projektu

Odpověď do 24 hodin v pracovních dnech.

info@sbs-rs.de

+49 89 541 960 200 Číst online: www.sbs-rs.de/defense-industrie/ratgeber/dual-use-technologien